Ն. 4715 — 1881 ՕԳՈՍՏՈՍ 8 ՃԻՄԱՍ. ԻՐԹԷՍԻ — 22 ԻՆՃԻ ՍԷՆԷ — ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ ՕԳՈՍՏՈՍ 20 ՃԻՄԱՍ. ԻՐԹԷՍԻ — Ն. 4715

ԳԻՆԸ ԼԱՐ

Կ. Պոլսոյ մէջ
Մէկ սէնէ մէջիտիյէ 7
Վեց ամիս » » 4
Երեք » » 2

Մէկ նիւսխէ 20 փարա։

Թաշրաւաք էյլին
Մէկ սէնէ, մէջիտիյէ 10
Վեց ամիս » » 5
Սահմանք իւրաքանչիւր տարի։

20 ՓԱՐԱ.

Ազատամտի Էֆիմերիս

ՄԻՈՆԱՏԻՒ ԷՐԾԻԵԱՍ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

ՍԱՀՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պիրինճի տէֆթէրին համար 3 ղրուշ
Իքինճի » » » 2 ղրուշ
Իւչունճիւ » » » 1 ղրուշ

Դրամ սրբագրելու գանգատներու համար, ոչ իրաւասարեալ համար 5 ղրուշ

Մէջթուպլար Կ. Թ. Փանոսեան խանէ եաղրոյը

Խմբագրատան Գալաթասարայ Բէնդ-շէնգիհ-պազարճընա Իրսի խանէնտա Ն. 41։

20 ՓԱՐԱ.

ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԻՆ ՄԷՋ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄ ԵՆ ՄԻԱՅՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՎ ՀԱՅԵՐԵՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՎ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՌԱՆՑ ՄԻՋՆՈՐԴԱՎՃԱՐԻ։

ԹԷԼԷԳՐԱՖ

ԱԺԱՆՆ ՀԱՎԱՍ

Լօնտրա, 19 օգոստոս

Գօնթ կրանվիլ, էսիր ախզ ու էիմասը գէնէրալներուն ճէվմիյէթին պիր հէյէթի գրպուսէնին ճէվապէն, հիւքիւմէթին, Լոնտրա վէ պարիզ Ամէր սէվահիլին։ Ամբաղ ախզ ու էիմասընը մէնն էիմասը իւզրէ, մէջլուսնիյէթի քեամիլէյի գիւրեղ, Սուահիմ վէ Խարթում գօնսօլոսլար կէօնտէրմէք նէյէթին։ Գէնէրալներուն պէտք է օրուզլանմաք։

Մէճլիսի մէպուսան, Իրլանտա զիրաֆի գանունենամէսի լայիհասընը բրօթէստօ էիմէք իւզրէ, Մ. Բարնէլ Թարանտան թագտիմ օլունան պիր թէքֆինամէյի, 30 րէյէ գարշը 88 րէյ իլէ գէտա իյէմիշ տիր։

Նիւ-Եորգ, 19 օգոստոս

Գէնէրալ Կարֆիլէլ, տիւն իյի պիր կիւն գէչիրմիշ տիր։ Միւշարիւէյհ պիր ազ շէյ գէտիրմիշ տիր, վէ սըհհէթի տախի իյիլէշմէքտէ տիր։

(Լէվանի Հէրալտա հաբերու ընդարձակը)

Ա.Թինա, 19 օգոստոս

Տիւն ագշամ, բօիս, Քէսէնտերէ էշքիսար ֆըրգասընա մէնուպ տիկէր պիր գայուտու թէվզըֆ իյէմիշ տիր։

Պունտան ագտէմ ախզ ու կիրիֆթ օրունան իլք շախս, Նիգօլա Բօլիէլէօս նամ շախս օլուպ, մէրգում, մէկքիւր ֆըրգանըն բէյիսի, վէ Մ. Սուէթըրը տարա աշըրմասըյլա, թանըմըշ պիր քիսմէ տիր։

Նիգօլա Բօլիէլէօս, թէնէտոս ատա գոնտա տօղմուշ տուր։

Լօնտրա, 19 օգոստոս

Տիւն ագշամ, մէճլիսի մէպուսանտա, Զարլս Տիլք վագը օլան պիր սիւալէ էվապէն, տէմիշ տիր քի, Ֆրանսա, վագը իւզրէ, Ինկիլթէրրա իլէ մէվճուտ օլան թիճարէթ ահտնամէսինի իւշ մահ միւտէթլի թէմտիտ էիմ քատէն ինթիզամի իյէտիկինտէն, Ինկիլթէրրա տէվլէթի տախի օլ պապտէ մուխապէրաթա թէքրար պաշլամագտան խոթինքեաֆ իյէմիշ տիր։

Լօնտրա, 19 օգոստոս

Տիւն ագշամ, իքի կիւն միւզաքէրաթան սօնրա, մէճլիսի մէպուսան, գավանինի գէտիրէնէն սուրէթի իճրասընը Թայեիպինի միւթէզամին օլան Մ. Բարնէլին լայիհասընը ըստ իյէմիշ տիր։

Հիւքիւմէթ, պաղը շիւսհէլէր իւզէրինէ, իրլանտատա մահպուս պուլունան էշխասըն տէրհալ Թախլիեէյի սէպիլինի ըստ իթմիշ տիր։

Լօնտրա, 19 օգոստոս

Պու սապահ նէյշը օլունան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, էմիր, պիզզամ քէնտի ասքերի պաշընա կէչէրէք, Գանտահար իւզէրինէ եիւրիւէէճէք տիր։

Լօնտրա, 19 օգոստոս

Սօն բարօրթօհա կէօրէ, Ժէնէրալ Կարֆիէլտին սըհհէթինին իյիլէշմէսի, պէր տէվամ տըր։

ՄԻԽԹԷՆԷՎԻՅԷ

Բէնչէնպիհ կիւնիւ, Ավթրիա խմբէրաթօրու Ֆրանսուա Ժոզէֆ հաղրէթլէրինին եէվմի վէլատէթլէրինէ միւսաադի եէվմի մուխասուս օլմաղլէ, Ավթրիա վէ Մաճարիստան թէպատսը, Պիյիւքտէրէտէ քեային Ավթրիա սէֆարէթխանէսինէ կիտիպ, ատգթօր Բըվէյ նամ ավօգատ, թէպատ նամընա իֆայի թէպրիք էյլէտիկի կիպի, սէֆիր թարաֆընտան պիլ մուգատէլէ պիր նուլմդ իրատ իտիմիշ տիր։

Պատէհութարաֆը հաղրէթի Բատիշահտէն թէշրիֆաթիյի սումիմէ նաղրբը Միւնիր պէյ էֆէնտի հաղրէթլէրինյէ, սէրեավէրի հաղրէթի Շէհրիեարի Խալիլ բաշա հաղրէթլէրի, թէպրիք զըմբնտա սէֆարէթխանէյէ կէօնտէրիլմիշլէր տիր։

Սէֆիրին թէպատատա խիթապէն իրատ իթմիկի պիրնութգատա, Շարգա մուխթէսալիք ամիտէ քի ֆէզրա-լար պուլունմուշ տուր։

«Միզին էքսէրինիզ պիր վաթանը սանի հիւքմիւնատ պուլունան իշգալ միհմանատը մէմլէքէթատ, պաղը խայրիեէթպախշ վագաանը թարիխիեէ գանհուր իթմիշ օլուպ, պու մէմլէքէթին հիւքմատրը զիշանը օլան զաթը հաղրէթի Բատիշահիեէ, էվրօբա տէվլէթլէրինին մէսաիի միւշթէրիքէլէրինատէն իլթիզամ օլունարագ, պիր թագըմ մուգատրրէրաթը մաղուլէյի գապուլ պուեարմուշ օլմալարընատան օրթաքը թէշէքքիւր իթմէյիզ։ Տիւէյի միւշարիւէյհիմ իսէ, տուլհ ու սալահընը իհթիեաճաթընա թէվֆիգ հարէքէթ իթմէյէրիյէ, քէնտի էհալիլէրինին միհթաճ օլտուգլարը պիր խուսուսա թէվֆիգ հարէքէթ իթմիշ տիրլէր։

«Պաղգան նիմ ճէզիրէսինին տատյիշինի իվալ իթմէյիկի թէհտիտ խանէն էն միւշքիլ միւշքիլտի հալ ու թէսվիեէ օլունտուգու միսիլու, Պէրլին մուահէտէսի ահքամընին թէտարիճէն ինթարը տա, եէնի վէ տահա վասի զարրշըգլըգլար մուխթարասը պէրթարաֆ իտիմէք իւզրէ պուլունմուշ տուր։ Հիւքիւմէթի մահպուսմըզին պու հարէքէթի միւսալէմէթքարանէէ իշթիրաքը, պիւթիւն գուվվէթիյլէ իշգալ հէմճիվար վէ տօսթ տէվլէթլէր սուլհէն թէրտգըսընա մուտվէնէթ իթմէքտէն տուր օլմասընը ումմուա կէօսթէրմիշ տիր։

«Պինանէն ալէյհ, սուլհ ու սալահընը տէվամընը, վէ վաթանդաշընը մէվզիի ճօղրաֆիսինատէն իսթիֆատէվիզ իշին, տէվլէթի մահպուսմըզին, պու տէվլէթի շարդիեէ իլէ միւնասէպաթ հասէնէսինի թէմէնին իստէյիմ։ (Թահսին սէտարը)

Եէվմի մէգբիւր ադշամընը, սէֆիրի միւշարիւէյհ թարաֆընտան, Ավթրիա վէ Մաճարիստան թէպատսը միւթէպէրանընտան 21 զաթա Պիյիւքտէրէ սէֆարէթխանէսինատէ պիր զիեաֆէթ վերիլմիշ տիր։

Բուսիա վէ Ամանիա սէֆարէթ վաքօրլարը, պու միւնասէպէթլէ գանտիլ տօնանմասը իճրա իթմիշլէր տիր։

Անատօլու իսլահաթը հաղրընտա Տէրիսաատէթտէ պուլունան սիւֆերայի տիւէլի մուազզամաեա թալիմաթ կէրեկի շայի օլմուշ իսէտէ, շայիաեը մէզգուրէնին պիսալ ու էտաս օլտուղու մուհագգագ տըր։ Պէօյլէ թալիմաթ ումումիեէ կէլէպիլմէսի, օխուսուսատա պիր իթթիֆագը տիւէյի մէվճուտ օլմասընա մէնութ տուր։

Հալպուքի, Անատօլու իսլահաթը հաղրընտա հիչ պիր իթթիֆագը տիւէյի եօղ տուր։ Ինկիլթէրրա սէֆիրինէ կէլմիշ օլտուղունու մուգատտէմա եաղրընդմըզ թալիմաթտա, պու խուսուսատան պահս օլունմուշ օլմասը միւհթէմէլ իսէ տէ, սէֆիրի միւշարիւէյհէ պաղը իթթարաթը խալիսանէ իյֆասընատան պաշգա պիր շէյ թավսիեէ օլունմուշ օլմասը միւսթէպիտ տիր։

(Վ.-ԷԸՐ)

Պիր գըսմը Պուլկարիստան թալաֆընատան թէէսիեէ օլունմագ շարթըյլա, Պէրլին մուահէտէսի իգթիզասընճա, Ռուսիա տէվլէթի, տէվլէթի Օսմանիեէսէն թալէպ իթմէքէ օլտուղու թաղվինատը հարպիեէնին սուրէթի թէսվիեէսի ատզսինատէ պուլունտուղունու, Պէրլինատէն խաբեր օրտը։

Ֆրանսատա պուլունան Օսմանը տայինէրինէ վէքիլէթէն, Ցէրիմէթ կէրեմէ իւզրէ պուլունան Մ. Վալֆրէյին, խիւրատա վէ ճճրէ թէրճէմէյի հայի պէր վէճճի ատի տիր։

Մ. Վալֆրէյ 45 եաշընատա օլուպ, թահսիլինի իքմալատէն սոնրա, Մանիթէօր Իսնիվերսէլ զաղէթասընա մուհարիրի օլմուշ տուր։ Միւսիմանէյ, Ալմանիա մուհարէպէսինատէն սոնրա, միւտաֆասայի միլիեէ հիւքիւմէթինին տիրէօմաթրզը թարիխինի, վէ պատէհու Ֆրանգ ֆօրթ մուահէտէսի թարիխինի նէշը իթմիշ տիր։

1875տէ, տիւք Տրգազը Ֆրանսա խարիճիեէ նէզարէթի զէմանընատա, միւշարիւէյհ, իլէ մինէլ գաոիմ տօսմըլուզու հատէպիյէ, Մ. Վալֆրէյ խարիճիեէ նէզարէթինատէ բօլիթիգա զբսմը միւտիրի մուավինի թային օլունմուշ տուր։

Տիւք Տրգազը ինֆիսալինատէն սոնրա, Մ. Վալֆրէյ տախի մէմուրինէթի մէզքուրէսինատէն խիթիֆա խանպ, թէէլիֆ իլէ մէշղուլ օլմուշ, լօմանթըզը թարիխինի նէշը էյլէտիկի կիպի, Մանիթէօր Իսնիվերսէլ զաղէթասընատա մուհարիրիկէ ատամ իթմիշ տիր։ Բօլիթիգա վէ մալիեէ մէսէլէլէրինէ վուգուֆը թամամը պուլունտուղունատան, մուախխարէն տախի թահվիլաթը Օսմանիեէ համիլլէրի թարաֆընատան վէքիլ ինթիխապ զըլընմէյ տըր։

Կէլէճէք հաֆթա իչինտէ Տէրիսաատէթէ կէլէճէք օլան Մ. Պուրդ վէ Մ. Վալֆրէյ իլէ պիրլիքտէ, Պէրլինատէ վէ Վիէննատա կէօնտէրիլմէլէրինէ գարար վերիլէն պիր Ամման վէ պիր Ավթրիա վէքիլլէրինին տախի կէլէճէքլէրինի, Ճէրիսէյի Հավասիս բիմատէթ իտարէօր։

Ամերիգա բէյլիսի ճիւմհուրու ժէնէրալ Կարֆիէլտին ահվալը սըհհիէսինէ տայիր օլուպ, Տէրիսաատէթտէ Ամերիգա սէֆարէթինէ կէչէն թէլէգրաֆլար, միւշարիւէյհին հալի, բաղար իրթէսի վէ տալը կինինիանտէն տահա իյիճէ իսէտ, եէնէ մուճիպի իզթիրաբ օլտուղունու միւշիր տիրլէր։

Օգոստոս 13 թարիխիյլէ Վիէննատան քէշիտէ օլունան պիր թէլէկրաֆնամէնին մէտլինէ կէօրէ, Պապը Ալիյէ Ֆրանսա հիւքիւմէթի արատընատա մինասէպաթը իյիլէշտիկինէ տայիր Իսթանպօլտան մուլմանթ ալընմըշ տուր։ Թարապլուսը զարարա տասքեր սէվգիեաթը թախիլ իսիլտիկի կիպի, վիլաեէթի մէզքուրէ վալիսինին տախի եաղընտա թէպտիլ օլունճաղը մէլհուզ իմիշ։

Պօնտա վէ Հէրսէք էեալէթլէրինին Ավթրիաեա իլհաղընը, Ավթրիանընն թալէպ իթմէսինէ տայիր Բէշթանընն Լօյտ զաղէթասընին պիր պէնտինէ ճէվապէն, Ֆրէնտէմպէրթ զաղէթասը, մէզքուրէ էեալէթլէրին, Ավթրիա վէ Մաճարիստանա գարշը, զըմնէն հիւքիւմէթին պիր մէճլիս գալինտէ օլտուղունու պէեան իտիեօր։

Պօնտա վէ Հէրսէք էյնի Ավթրիաեա իլհաղը միւսաադանը, շիմանիքի հալտէ, իչ սէնէ էվվէլինի օլտուղու կիպի, թահթիֆ պիր ատրէթատ տէվլէրան իմիմ քատէ տիր։

Թիւրքիէնի վերիլիսինին զամանը խուզերինէ, Պէլգրատատա քեոֆթիի թիւրքիէ թահիրլերի մաղազալարընը գաբամըշլար տըր։

Լէվանթ Հէրալտ զաղէթասը, սըհհէթինէ շիւսհէ իտէրէք, տիւնքի նիւսխէսինատէ եաղալընընա կէօրէ, Թէսալիա հայտուսարընընն, Եունան հուտուտ գօմիսիօնունա ազա պուլունան Ինկիլիզ վէ Իթալիան գօմիսէրլէրինի տաղա աշընտըգլարը մէրվի օլուպ, հարիթա պանդարընա ալը վերիմէլէրի իչին, 40.000 օսմանը ալմունու պէտէլ ազէսի իմալէպ իմիմքատէ իմիշլէր։

Եանէա հիւքիւմէթի մահէլլէսի Օսմանիէսի, շէհրի մէզքուրատ պուլունան էճնէպի բօսթանճըլէրինին գաբատրմասը մէսէլէսինի օրթատա գօյմուշ տուր։ Ղալիպա էճնէպի բօսթանճըլէրի, Եանէատա մուգիմ Ավթրիա վէ Եունան գոնսօլոսթօրընա մէրպութ օլտուգլարընատան, վալիի վիլաեէթ Մուսթաֆա Նաբի էֆէնտի գարշը, զըմնէն հիւքիւմէթին պիր ատան, գուվվէթլի ասքերիեէ իլէ կէչիլա, մէմլէքէթի իչղալ իմիմէսինի թալէպ իլէմէքտէ օլտուղունմուշ տուր։

Գուրիէ տիւ Սօար նամ գազէթատա օգունմուշ տուր։

Սօն սահար սոնրընատա Ամերիգատա ճէսիմ պիր օրտու կէնտերիլէճէկինէ տրթրգ շիւսհէ իսթիմէսի միւմքիւն տէյիլ տիր։ Եու էնատատ Ֆրանսա հարպիեէ նէզարէթի տայիրէլէրինատ, իշպու մուհիմմ ալաեքն ումուրը սէֆիրիեէնին թէտարիքինէ չալըշըմագտա տըր։

Սոֆիատան խապէր վերիլտիկինէ կէօրէ, Պուլկարիստան մուխթիլֆէթ ֆըրգասընըն բուէտասընատան Մ. Զանդօֆ վէ Մ. Սյուվէյդօֆ, բիւլուեէթէ նէզարէն, Ինկիլթէրրա տէվլէթի թարաֆընատան Պուլկարիստան հիւքիւմէթինէ կէօնտէրիլէն պիր նօթա իւզրէրինէ, սաղ վերիմիշլէր տիր։

Բէսմի պիր հիսատա կէօրէ, Մ. Սուլթըրն վէ ֆամիլեասընն հայտուսարթարաֆընատան տաղա աշընըգլարասը, Ինկիլիզ հիւքիւմէթինէ 13.636 ինկիլիզ լիրասընա մալ օլասաղը կիպի, միրալայ Սինկլեր տաղա աշընըգլասը տախի, հիւքիւմէթի միւշարիւէյհատա 10.835 ինկիլիզ լիրասընա, վէ 42 լիրա 18 շիլին վէ 6 տէնի զըյմէթինատէ 15 ատէտ տատթ վէ

Օգոստոս 12 թարիխիյլէ Նիշատէն եաղընընընա կէօրէ, Օսմանը գոնսօլոսթօխանէսի գավասը իլէ Սըրպլարը պէյնինատէ վուգու պուլան պիր գավկատան տօպատը, թահզրդը քէյֆիեէթէ իպթիտար օլունմուշ տուր։ Մէգքիւր գավկատա, Սըրպլարատան չէտտ նէֆէրի եաբանմըշ տըր։

Պէյօղլունտա, Զուզուր ճիւմատա, Եունան տէվլէթի թէպատսընատան Եորկի, գարընտաշը Լուիճի, վէ Սաղբզը Արկիրի, վէ Նիգօլի խամինատ տիկէր պիր Սաղբզը, էվվէլքի կիճէ, սատթ իչ բատտէլէրինատ պէրապէր կէզմէքտէ իքէն, Լուիճի տիվար էօնիւնատ պիր իհթիեաճընը տէֆ իթմէք իւզրէ, կէրիեէ գալըպ, մուախխարէն կէրի տէօնմէեէրէք կէճիքտիկինատէն, գարընտաշը Եորկի նէզտինէ կիթմիշ, վէ մէրգումուն մէճբուրէ օլտուզունու կէօրտիւկիւնատ, տէրագապ ալըպ, էճզախանէեէ կէօթիւրմիշ իսէ տէ, օն տագբգա սոնրա, մէրգում օրատա վէֆան իմիմշ տիր։ Բէյֆիեէթ Մաճար բօլիսի թարաֆընատան խապէր ալընընը ալընմազ, տէրհալ էճզախանէեէ կիտիրմիշ իսէ տէ, մաղթուլուն իֆատէսինի ամատա վագբի գալմամըշ, անճագ պաէատատ մուհարբէր իչ քիչի թէվգբի խիլէրէք, թահգբգաթա իպթիտար օլունմուշ տուր։

Էվվէլքի կիճէ Ֆէրի-քէօյիւ թարֆլարընընա պիր հարիդ վուգու պուլուպ, եալընընը պիր էվ եանմըշ տըր։

Մէգքիւր հարիգտէն, պաշը պօղուգ թուլումպաճըլարը ավտէթլէրինատ, իքի թուլումպա թագբմը, Բանկալթիտէ պիղիմ մէզարլըգ թարաֆընատա, եարբշ սէպէպինատէն, գավկատա թուլուշարագ, թարաֆէյնատէն պիր դաշ քիչի եարալանմըշ, վէ նիհաեէթ բօլիսին միւտաթէլէսիլէ, միւտարէպէսինին էօնիւ ալընընը, իչէրինատէն պաղբը թէվգբի օլունմուշ, վէ եարալըլար տախի գօղուշլարընա գատար կէչէպիլիպ, օրատա թէտտուվի իտիմէքտէ պուլունմուշլար տըր։

ԱՆԱՏՈԼՈՒ

Ամանորեայ տօնախմբութիւն Ֆրանսական դեսպանատունը

Ֆրանսական դեսպան Մարկիզ դը Մոնթեբելլոն, Ֆրանսական դեսպանատունը Նոր Տարուան առթիւ տօնախմբութիւն մը կազմակերպեց։ Հրաւիրեալներ եղան Ֆրանսական գաղութի անդամներ, Ֆրանսական դեսպանատունը ներկայացնող դիւանագէտներ, Ֆրանսական դպրոցներու տնօրէնները, Ֆրանսական գրականութեան սիրահարներ։

Դեսպանատունը գեղեցիկ զարդարուած էր։ Ֆրանսական դրօշակներ, ծաղիկներ, ոսկեզօծ գրասեղաններ, ոսկեզօծ գրիչներ, ոսկեզօծ գրասեղանի դարակներ, ոսկեզօծ գրասեղանի ներքնակներ։ Ամենուրեք ոսկի։ Ոսկի՝ ոսկի՝ ոսկի։ Ոսկի՝ ոսկի՝ ոսկի։ Ոսկի՝ ոսկի՝

Սբրպիսթան պէյի բրէնս Միլան Պէլկրատա ավտէթ իտէր իթմէզ, պիր թէպէտիւլի միւտիրան վուգու պուլաճագ տբր։ Շէյլէ քի, Մ. Միաթովիչ մալիեէ, մենսէնեօր Բիրօչանաչ խարիճիեէ, վէ Մ. Բաոովիչ ատլիեէ միւտիրլիքլէրինէ թայեին օլունաճագլար տբր։ Լաքին, հէյեթի միւտիրանըն թէմայիւլաթ վէ ուսուլու թէպտիլ օրունմաեաճագ տբր։

—

Սիբարբշ իտիրմիշ օրան 50,000 ատէտ թիւֆէնքլէրի ալմագ իւզրէ, պիր Սբրպ ասքէրի գօմիսիոնու Ալմանիաեա կէթմիշ տիր։

—

Պիր վագբթան պէրու, Բաբա հազրէթլէրինին եագբնտա Բօմատան հարէքէթ իթմէք նիյէթինտէ օլտուղունա տայիր պիր չայեա տէվէրան իլլէմէքտէ իտի, վէ բէք չօգ զազէթալար տա, պու հավատիսի վիրտիքլէրի սբրատա, թաստիգ իթմէքտէ իտիլէր։

Անճագ Աժանս Հավատա, մէնպտի մէվսուգատան վիրիլէն մալիւմաթտան, մէզգիւր հավատիսին ասլ ու էասաբ օլմատբդբ անլաշբմբշտբր։ Մալիւմաթը մէզգիւրէնին խիւլասասբ շունտան իպարէթ տիր։

Պու պապտէ Վաթիգան իլէ էճենէպի հիւքիւմէթլէրի պէյնինտէ ասլա թաաթիլի էֆքեար օլունմամբշ տբր։

Պու սան կիունէրտէ, հաթթա օգոստոսուն եէտինճի կիւնիւ թէճէմմիւ իտէն մէճլիստէն սոնրա պիէ, Բաբա հազրէթլէրի, քէնտի մահէթինտէն բէք չօգ զաթլարա, պիր մէճպուրիեէթ վագբ օլմատբգճա, Բօմատան հարէքէթ իթմէմէքլիկէ գարար վիրմիշ օլտուղունու պէեան իլլէմիշ տիր։

Քէնտիլէրէ պու եօլտա պիր շէյ սօրան օլտուղունտա, պալէատէ պէեան օլունան մէալտէ ճէվապ վիրմէլէրի իչին, Բաբա հազրէթլէրիմ սէֆիրլէրինէ թալիմաթ վերիլմիշ տիր։

Բաբալբզբն Մալթաեա նագլի մէսէլէսինէ կէլինճէ, 1870տէն պէրու, նէ՝ Վատիգանտա վէ նէ՝ Լոնտրատա պու մէսէլէ հագգընտա պահս օլունմամբշ տբր։

—

Բրականբն Բօլիթիգ նամ զազէթասընբն պէեանբնա կէօրէ, Իթալիա գրալը Հիւմպէրթ Ավսթրիաեա կէլտիկինտէ, 1873տէ բէտերինին կէօրմիւշ օլտուղու այնի դապուլիյէթի թէվէճճիւհքեարանէյի կէօրէճէյինէ էմին օլապիլէճէկինի տէ պէեան իլլէմէքտէ տիր։

—

Թապէր վերիլտիկինէ կէօրէ, պուաերն սոնլարընտա, վէ եախօտ կէլէճէք աբբն իպթիտալարընտա, Պավիէրա գրալը Լուինբն թէքրար Բարիսէ կիթմէսի իհթիմալտէն օլուպ, խայի միւտտէթ օրատա գալաճագ տբր։

—

Եէհուտիլէրէ գարշը վուգու պուլան հարաքեաթտան, Սիլէզիատա վէ Բօզէնտէ թապ օլունան Լէհլի զազէթալարը իսթիֆատ իթմիշլէր տիր, չունքի Լէհլի Եէհուտիլէր տայիմա Ալման օրմագ թարաֆընը իլթիզամ իլլէմիշլէր տիր։

—

Օրարը զազէթասընբն գավլինճէ, Բուսիա սինօդու, Բուս բարասարը հագգընտա պիր իսլահաթ լայիհասընը մէշգուլ օրմագտա տբր։

Բուս հիւքիւմէթի, ֆինքրճէ վէ մանէվիճէ քիֆաեէթ իտէճէք գաստար իլէրուտէ պուլունմամալարընտան տօլայը, Բուս բուհպանլարընճա տէրքեար օլան նօգսանլարը ճիտտէն թահթը նազարը իթինաեա ալբպ, միւսթամէլ օրմաեան պագը էսկի ուսուլ ու ատաթբն կէօզտէն կէչիրիլմէսինի, վէ հուգուգը ըէհապիյնին թէվսիինի, վէ քէնտիլէրինէ թէբէթթիւպ իտէն վազիֆէ տէրճէճսինտէ, բուհպանլարտան թալիմ ու թէրպիեէ պէքլէնիլմէսինի թասավվուր իլլէմէքտէ տիր։ Իշպու մագսէտէ վասլ օրմագ իչին, էվվէլ էմիրտէ բուհպան մէքթէպլէրինին իսլահը նիյէթ իտիրմէքտէ տիր։

—

Գօրէսբօնտանս Բօլիթիգ զազէթասընբն գավլինճէ, պագը մէմուրը մախսուսլարընն վիրուտի, վէ թէպէտիւլի վիւքէլա պուխրանը, վէ սիբէհսալարընն ավտէթի իլէ, պիր արալբգ Իրանտա հուսուլէ կէլմիշ օլան հէեէճան, թէսկին օլուպ, շիմտի թէհրանտա ասայիշի թամ հիւքմ իթմէքտէ պուլունմուշ տուր։ Շահ հազրէթլէրի, թէհրանտան հարէքէթլէ, Տէմավէնտ էթէյինտէ Սարնէհրի սէվահիլինտէ քէօյէ կիթմիշ տիր։ Էճնէպի տէկէթլէրի սէֆիրլէրի, քէնտի մէմլէքէթլէրինէ կիտիպ, ումումի սէֆարէթլէր մէմուրլարը տա քէօյլերէ նազը մէքեան իլլէմիշլէր տիր։ Սիբէհսալար պիլէ, վալիլիկինէ նասպ ու թայեին օլունտուղու Խօրասանա ավտէթ իլլէմիշտիր։ Միրզա Հիւսէյին խանըն իչպու եէնի մէմուրիեէթի, միւշարիլէյհին հիւանի նազարտան սիւշմիւշ օլտուղունա պիր տէրիլ ատտ օլունմամաշ, զիրա Խօրասան, Իրանըն էն պիւյիւք վէ էն զէնկին էեալէթի պիր։ Պունունլա պէրաբեր, տիեօր Բօլիթիչէ Գօրէսբօնտէնց զազէթասը, միւշարիլէյհին շու եօլտա բայիթախթատան ազիմէնուֆուզունու, վէ Շահ հազրէթլէրինէ տէ, քէնտիսինի բայիթախթատան ուզազլաթմագ արզուսունու կէօսթէրիր։

Պունուն մուղայիրի, շիմտիքի խարիճիեէ նազբբը միրզա Սայիտ խանըն վազիեէթի, հէր վագբթան զիեատէ մազպութ տուր. պինապէրին միւշարիլէյհ էն միւսթաճէլ օլան բօլիթիգա մէսէլէլերինի, խուսուսիյլէ Ազէրպայճան մէսէլէսինի հալլ ու թէսվիեէեէ չալբշապիլէճէք տիր։ Զիունքի շէյխ Իսպէյտուլլահ խանըն Տէրբիսատէթէ իզամբնա բաղմէն, Քիւրա վէ Իրան հուատուտունտա հալը հազը ասլա թատիլ օլունմաեբպ, Քիւրտլէր վէ Ահէմլէր հալէա հարաքեաթը շէքեավէթքեարանէ, վէ մուգապէլէյի պիլմիսլ իւզրէ, պիր թաղբմ մուամէլաթը վահշիանէ իճրատան ասլա կէրի տուրմաեօրլար։

Լաքին, զարպ հուատուտունտա իշլեր պիր տէրէճէ սուրէթի մսթլուպէտէ օլուպ, հիւքիւմէթի Իրանիեէ, հուատտը մէզգիւրէտէ պուլունան ասաքիրին պիւյիւք դըսմընը, Բամազան միւնասէպէթիյլէ տաղբթմբշ, վէ իլէրուտէ տախի թասարրուֆ նիյէթիյլէ, օրտունուն մբգտարը մէվճուտունունեբսֆբնա էնտիրիմէսի, իհթիմալտէն պուլունմամբշ տուր։ Օլապիլիր քի, տիեօր, մէզգիւր Վիէննա զազէթասընբն մուխպիրի, Բուսիանբն Թիւրքմէնլէրի գաթիէն թահթը հիւքիւմէթինէ ալմասը, Իրան տէվլէթինին, էմնիյէթ հագգընտաքի հիսսիեաթընը սալիհէ չբգարսբն, լաքին հէր նէ տախի օլսա, Իրան տէվլէթի, Էեուպ խան իլէ Ապաիւր Բահման արասընտաքի մուհարէպէտէ, պիմարաֆ տուրաճագ տբր։

—

Բէթրէսպուրկտա շուեու պուլան պիր թէվաթուրա կէօրէ, սինօթ մէճլիսի բէյլիի Մ. Բօպէտոնօչէֆ իլէ Բուսիա միւթէհայիզանը ըէհապիյնի միեանընտա թէհատտուս իտէն պիր միւպահեէնէթ վէ իսթիլաֆ սէպէպինտէն, ըէյլիսի միւմանիլէյհին վազիեէթի, սէրայճա պիր տէրէճէ մուխաթարալը պիր հալ քէսպ իյլէմիշ տիր։

—

Ժէրմանիա նամ զազէթանընն գավլինճէ, Պատ կրան տուղատը, կիւմիւշ տիւեիւնիւնէ միւատրֆ օլան եէվմի մախսուսընտա գրալ իւնվանընը իհրազ իտէճէք տիր։ Պու մէսէլէ իւզէրինէ, կասթէն միւլագաթընտա սէօյլէշիլմիշ օլուպ, Վիւրթէմպէրկ, Սագսոնիա վէ Պավիէրա գրալլարը տա, պու խուսուսա մուվաֆֆագաթ իթմիշլէր տիր։

ԱՄԷՐԻԿԱՅԱ ՄԱԼԻՄԱԹ

(Տէնվէր Նիւ-Իէորքէն գոբէյեէ)

Եօգարտա զիւքրինի կէչտիկիմիզ Հիւսիսային Խաղաղական շիր բէթիլնին, իչէթմէքտէ օլան խաթթալարընը, վէ Մօնթանա էեալէթինտէ պուլունան Վիրճինեա Սիթի նամ մահէլլատէ, 1863 սէնէսի իլք տէֆա օլարագ ալթուն թօզու պուլունուպ, օ թարիխտէն պու կիւնէ գաստար, սէքսէն միլեոնու միւթէճավուզ տօլար (պիր տօլար պէշ ֆրանգ տբր) գբյմէթինտէ ալթուն, իբի իչ միւեօնու միւթէճավուզ կիւմիշ, վէ այիրէ իսթիխրաճ օլունմուշ տուր։ Պուրարտտա, իհեա օրմուշ չախլարը խիմիէրինի պիրէր պիրէր վիրմէք, վէ եախօտ իրատալարընը սօմմալարընը պիլտիրմէք բէք ուզուն օրաճաղընտան, եալընըզ, պիր գաչընը զիւքրի իլէ իպթիֆա իտէրիզմէսէլա, Մօնթանատա, լէքսինթնին մատէնինին սահիպի մբտարը Տէյվիս, եալընըզ իչ տէօնիւմ արագիսի պուլունտուղու հալտէ, մահիեէ 30 պին տօլարլըգ ալթուն չբգարագտա տբր։

Պբթ տէնիլէն մահէլլատէ, Ուօքբր պիրատէրլէր, եալընըզ պէշ քիչի իշլէտէրէք, եէվմիյեէ տօգուզ եիւզ տօլար գբյմէթի օլան կիւմիշ չբգարմագտա տբր։

Տիկէր զաթբն պիրի, իւչ կիւն էչինտէ, տօգուզ պին տօլար գբյմէթինտէ ալթուն չբգարմբշ տբր։

Ամէրիկա զարպխանէսի միւտիրի մբտտբր Հարիսբն, քէնտի, սան տէֆա նէչր իթմիկի բարօրթօսունտա, տէր լի, «1879 մայիս 29ունճա կիւնիւ, պիղէ թէսլիմ օլունտու, Մօնթանա էեալէթինտէ պուլունան պիր բարչա ալթուն քի 4,780 օնճա ազբրբզբ, վէ 94,777 տօլար գբյմէթի վար իտի։»

Բիվաեէթէ կէօրէ, պունտան չէնտ սէնէյէ գաստար պու էեալէթտէ կէչինմէք բէք կիւճ իտի, հէր քէսին մատէնճիլիք իլէ մէշղուլ օրմագտա պուլունտուղու սէպէպ իլէ, հալպուքի Հիւսիսային Խաղաղական շիրքէթինին վակօնլարը իշլէմէեէ պաշլատբզբ կիւն, օրտեա տտիսի հիճրէթ պաշլաեբզ, հիւքիւմէթի մահէլլաեէնին վիրմէքտէ օլտուղու մէճճանէն արագիսէրտէ զիրատթ վէ հայվանատթ բէք չօգ իլէրի կէլիրլ, կէչէն սէնէնին եիւն հասբլաթը, պիր միլեոն իւչ եիւզ էլլի պին օգգատա պալիզ օրմուշ տուր. վէ պու կիւնքի կիւն եալընըզ պու էեալէթտէ իւչ միլեոն էհալի պարբնարբրաճագ խալի արագի մէվճուտա վար տբր։ Թիւլասաեբ քէլամ, պունլար վէ պունլարա էմմալ իյիլիքլէր պիլինտիկի կիպի, պիզիմ եօգարբտա իթթիկիմիզ սիւալին ճէվապը վիրիլիր, եանի, էվլօպալբլարբն քէնտի մէմլէքէթլէրինտէ կէօրմէսիքլէրի վէ իշլիթմէսիքլէրի բահաթլբզ, ուճուզլուգ, կիւմրահլբզ։ Վէ այիր արզու օլունաճագ խուսուսլար, խալզա թէպլիզ օլունտուգտա, հէման թէպտիլի վաժան իլէ, եէնի տիւնեաեա պօշմագտա, վէ կէրէք քէնտի էվլատ ու եեալընը, վէ կէրէք մէմլէքէթի իհեա իթմէքտէ տիրլէր։ Վէ նասբլ քի եօգարբտա զիքր իթտիք, էվրօպանբն պու չարբրդ կիտիշի, պիր թարաֆտան իչիւնճիւ վէ իքինճի դբմ էհալիսինի հիճրէթէ մէճպուր իտիպ, վէ տիկէր թարաֆտան տախի, Ամէրիգանբն խալի տարազիլէրինի շէնէնտիրիպ մահսուլտար օրմանբնա սէպէպ օլաճագ տբր։

Մ. Թօքհանէլեան։

Իսքանեօլ սոգագ Ն. 38
Պիւյիւք տէրէ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

(Մանրամասն 4714։-ական դրէյեէ)

Եւ նախ, Պօլսոյ մէջ հասկրցուածէ, թէ ի՞նչ է դաստիարակութիւն։ — Ըստ մեզ, քաջ դաստիարակութիւնն է, բարեձեւութիւն, չղամարար բանք, հոգատանք, կեղծիք, խաբէութիւն, գլուխ գլխարկ, աչքակոց, ձեռքը գոտի, բերանը քանի մը գաղղիերէն բառ և բաղում թեթեւութիւն ունենալ։ Այսչափ ահա մեր հասկցած դաստիարակութիւնը։ Եւ եթէ սոցա ընկերանան անկրօնութիւն, իրահամարձակութիւն, արհամարհանք, և գրուածոց մէջ լիչուին Վիգդոր-Իւկօ, Կամպէթթա, Ժիրարտէն, Լայլն, յայնժամ դաստիարակութիւնն իւր վերջին կատարելութեան հասած կը համարուի։ Եւ այս դաստիարակութիւնէն է որ կը ջանամք դաւառացոց եւս հաղորդել։ Երանի՛ իրենց։

Պ. Նամակագիրը կը պատմէ նաև թէ, «Այդ ընկերութիւնք, որ արդի Հայ երիտասարդութեան ամենէն օգտակար գործն է, . . . Հաստատ համոզումներով. երկար մտածութիւններով հիմնուած է (առ նուազն քան տարի խորհելով, որ է ասել՝ Տրդատ տարեկան հասակուն սկսեալ) և ազգին ամենէն մեծ պէտքը լրացընելու կոչումն ունի։»

Գաւառաց «Այդ թմրած ազայոց աչքերը կը բանան, մտքերը կարթնցընեն,» անշուշտ եկեղեցին և կրօնքն ուրանալոյ և Դաւթի ցոփակեաց լինելը ճանաչելոյ։

«Եւ դիտութիւնը որ մտքերը համոզելով սրտերն ալ կը պաղեցընէ, (սիրտ պաղեցընող դիտութիւն ալ չէի լսած,) այդ զօրութիւնը (կրօնից համար կըսէ) բաւական տկարացուցած են։ Մեր եկեղեցին սրտի և հոգւոյ հետ կը խօսի, բայց ուրիշ հեղինակութիւն մը, (անշուշտ անկրօնութիւնը,) որ մտքի հետ կը խօսի, ապագային մէջ աւելի մեծ գործ տեսնելու կոչուած է։»

Գոնէ պատառները մանր ջարդուէին, որ կլեցընելը դիւրին բլլար. այսինքն բաւական համարէին ասել թէ, «աղքատ գիւղացւոց վարժարան բանալոյ կը նպաստեմք, որպէս զի իրենց մանկունքը գոնէ թերցանութիւն և գիր ուսանելով՝ բոլորովին զուրկ չմնան լ գրոց, և բաւական կը յաջողիմք մեր ջանից մէջ»։ Յայնժամ հաւատալի կը լինէին, և հարկ չէր մեր անհաւատները զրկել ի Հայս, որ աչօք տեսնեն ու հաւատան. իրենց չափաւոր լեզուն բաւական կը լինէր համոզել զամենեսին։ Բայց քանի որ բերանին ուրիշ բան չկայ՝ եթէ ոչ ճառատանք և պոռոտախօսութիւն, հարկաւ կառուցեալ վարժարաններն սպանիական դղեակներ կերեւին նոցա՝ որ կարող են իմաստասիրել։

—

Բայց Պ. Նամակագիրը մեծ հաւանութիւն կուտայ Հանգուցեալ Մալեզեան բարեմարդուն պատուելոյն չերիմ կանգնելոյ առաջարկութեան, և զայս կը համարի «վարժապետներու դասը փառաւորել»։

Ես կարծիքն ի՞նչ է, Զարմայը. դու որ կը կարդաս Պ. Դելիի[illegible] գրածները վարժապետութեան [illegible]ոյ։ Այս չի՞ նշանակեր «Գնա [illegible]ռիր, եկ որ սիրեմ։»

Հանգուցեալ Պ. Տնտեսեան [illegible] վարժապետաց դասէն էր և [illegible] զանգաւոր, որուն յաճախ կը [illegible] տահէր (չքաւորութեան պատ[illegible]ռաւ) իւր զաւակաց հայ տա[illegible] անհնարութիւն. տակայն երբ [illegible]ռաւ, երկու հազար հոգի գան[illegible]ցան յուղարկաւորութեան՝ անդ[illegible] հանգուցեալը փառաւորելոյ [illegible]մար, որ լաւ է։ Բայց դու չեմ[illegible] հիր թէ լաւագոյն էր և աւելի [illegible] դասիրական, փոխանակ դասատ[illegible]ներն յետ մահուան յուղարկ[illegible]ութեամբ կամ շիրմաւ փառ[illegible]ելոյ, կենդանութեան ժամանակ[illegible]նին նոցա վիճակը բարւոքելով [illegible]սուաղութեամբ կամ յուսահատ[illegible]թեամբ մեռնելի աղատել։

—

Փիչ մը ալ Պ. Զերպի [illegible] թանամբ, թէ և «արդէն հանգ[illegible] ծանօթ է,» ինչպէս կըսէ Պ. [illegible] մակագիրը, և կը յարէ թէ [illegible] «ճարտար է, խոհեմ և աղէկ մտ[illegible]ծող. . . ունի վեհ ոգի մը, [illegible] կիւղ բնութիւն մը, ազնիւ սիրտ [illegible] և մշակեալ միտք։» Շատ լաւ, հաւանիմ։ Բայց աղջիկտե՞ս [illegible]թան սոքա, Զարմայը, որ առ[illegible] կարմրելոյ կը յաւելուն. «Երի[illegible] նահատակ երիտասարդ մը, թուխ խարտեաշ, համակիր սիրուն [illegible]մը . . . անուշ և մեղմաշնչիկ [illegible]քեր որ կը յաճախակեն։ Ինքն [illegible] մեզ (կը դիտե՞ս, հաճն ալ նոյ[illegible] և համեղ գոտեր են. բայց ե[illegible] ինչպէս, ով գիտէ, մի գուցէ [illegible]բաղը ՝էրէլ հետ չփոթած ըլլայ) և վերջին աստիճան կրթուած. Ահա այսպէս բարոյապէս և [illegible] գապէս գեղեցիկ օժտեալ երի[illegible]սարդն է,» որոյ համար [illegible] կուզուի։

Եւ այս գրուածը բաւական [illegible]բենց գործերն յայտնելոյ. ինչ [illegible] կայ հետիոտս մինչեւ ի Հայս խրա[illegible]զմեզ։

Սակայն է՞ր արդեօք ֆիզիկ[illegible]պէս չեն գովուիր նաեւ իւր ընթ[illegible]ները. միթէ նոքա ագէ՞զ են. [illegible]ոչ՝ երկայնահասակ չլինելնին [illegible]զութիւն կը համարուի։ Արդար[illegible] անիրաւութիւն է այդ, և բաւ[illegible]կան մեծ։

—

Ստոյգ է թէ իբր վեց ամիս [illegible]ռաջ իմացած էի դաստատուց գ[illegible]ղեցիկն ու մտքուր հագուածը [illegible]տուուին, որպէս թէ այնպիսին [illegible]ռ աշխակերտաց սիրտը կը գրա[illegible] և շատ կը հրահանգէ. բայց այ[illegible] կիմանամ թէ «էէլբմ-էէն» ալ ֆի[illegible]քական գեղեցկութիւնը խնդրելի մեզ. բայց սա է՞ր արդեօք։ — [illegible]ելի է օր մը կիմանամք, և [illegible] ինչե՞ր պիտի իմանամք։ — Սակայն դաստատուց գեղեցիկը փնտռուելոյն դէպքը նշանաւոր է, Զարմայը պատմեմ քեզ, կուզես խնդա, կուզես ողբա. քանզի երկուքին [illegible] արժանի է։

Երբ գիւղիս վարժարանին հա[illegible]մար Պատմութեան և Աշխարհագրութեան դասատուի մը ընտրութիւն կը լինէր Հոգաբարձութեան ժողովոյն մէջ, հոգաբարձուց [illegible] առաջարկեալ դասատուին հանգ[illegible]ցաւ թէ «Նորա դէմքն ինձ համակրելի չէ երեւցած։» Ուրիշ մի[illegible] խսկայն առարկեց թէ, «դէմքն ինչ [illegible]փայթ, բաւական է թէ ինքն հմտ[illegible]ըլլայ։» Յայնժամ իրենցմէ ամենէն աւելի խօսք հասկցողն ու հասկցնողը խօսք առնելով ալ ջերմէն յայտարարեց թէ, «Դասատուին գեղեցիկ լինելը կարեւոր կը համարիմ ես. քանզի այնպիսին աշակերտաց սիրտը գրաւելով՝ մեծ ազդեցութիւն կընէ նոցա յառաջադիմութեան։» Եւ երբ ես օրինակ մը տալ իւր կարծիքը ցրող, ինքը փաստաբանօրէն իմացուց ինձ տգեղ, հե-

տեսաբար և դատաստուածեան պաշտօնին անյարմար լինելը։

Ես այնչափ չզարմացայ նորա այս յայտարարութեան՝ որքան Հոգաբարձութեան միւս անդամոց լռութեան վերայ, որ միշտ հաւանութեան նշան կը համարուի՝ ըստ առածին թէ, «Լռութիւնն հաւանութիւն է։» Եւ այս դէպքն էր որ կակնարկէի, Զարմայը, երբ յուլիսի առաջին եօթնեկին ըրած խոսակցութեանս մէջ կըսէի. «Եթէ բնութիւնը զիս հանճարեղ կամ գեղանի չէ յօրիներ, կ'ոյր ալ չէ ըրեր։ որ սակայն պարծանք չէ ինձ, ինչպէս տգեղութիւնս ալ նախատինք չէ։»

Ես դէմքէս դժգոհ եղած չեմ երբէք, բայց կարող չէի բնաւ երեւակայել թէ տգեղութիւնս կըրնար պատճառ լինել դատաստուութեան մէջ չյաջողելոյ։ Այլ սակայն, երբ դպրոցական պաշտօնէս մերժուեցայ՝ փութացի այդ պատեհութենէն օգուտ քաղել, արուեստս փոխելով՝ և հետեւելով այնպիսի արհեստի մը՝ ուր կը յուսամ ֆիզիքական դեղեցկութիւն չփնտռուիր։

Ինկատ առէք այս եղելութիւններն, ո՛վ Հայք, մանաւանդ դուք, ո՛ գաւառացիք, և կշռեցէք թէ ո՛րպիսի տրամադրութիւններ ունին մեր գործիչք, և ըստ այնմ տարածեցէք ձեր փատահութիւնը։ . . . Ինչպէս ես քաջ իսկ նկատելով այս կէտերը՝ բնաւ կարեւորութիւն չեմ տար լրագրաց մէջ եղած դպրոցական և այլ հանդիսից ընդարձակ և փայլուն նկարագրութեանց, ճառախօսութեանց, տեղեկագրութեանց և ծափահարութեանց, որք պարզամտաց աչքը միայն շլացքնել կարող են։

Մի՛ կարծէք թէ Մանզումէ յանիրաւի խօսած է ինչ որ ըսած է մինչեւ դայսօր ազգին փաեցուցիչ վիրաց վերայ. շատ ճշդութեամբ ըսուած են անոնք, իրաւ՝ երբեմն խիստ բուռն և զգեցուցիչ լեզուաւ, որով ազգին իրը թշնամի կամ ատեցող նկատուեր է երբեմն, որ բոլորովին հակառակն է, բայց ամեն սիրտ միօրինակ համբերել կարող չէ. մարդ կարող չէ այս օրինակ բաներ տեսնել, իմանալ և պաղարեամբ հանգիստաս լինել։ Միայն նոքա կը լռեն՝ որք իրենց շահէն զատ բան չեն ճանաչեր, և կամ սառնական անտարբերութիւն ունին։

(Շարունակելի)

Ա. Մարգարեան

Այնթապան ալմբշ օլտու դուսմուշ աթիտէքի պէնտի, ատալէթէ բիաեէթէն, այնէն տէրճ ու պեեան իտէրիզ։

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ ԿԻԼԻԿԻՈՑ

Շուրջ ինն ամիս է որ Կիլիկիոյ Աթոռոյն խնդիրը ներկայացուցած է Պոլսոյ Կեդր. Վարչութեան ուշադրութեանն, դժբաղդաբար ցարդ լուծում մը չէ ստացած, այս առթիւ Կիլիկեցին իրաւունք ունի թերեւս Ս. Պատրիարք Հօր և Կեդր. Վարչութեան հայեացքն հրաւիրել իր հայրենեաց Ս. Աթոռոյն և Ազգ. վիճակին վրայ և խնդրել արժանաւոր դիրք նորա Կաթողիկոսութեան համար։

Աւելորդ է այժմ փաստաբանել Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան պէտքն ու կարեւորութիւն, զի Ազգ. Վարչութիւնն զայն լաւ գիտէ և արդէն ազգային մամլոյ մէջ խոհական և ազգասէր անձանց փաստերն բաւական խիստ են հաստատելու զայն, միայն թէ փառասիրական, աւելի լաւ է ասել, միապետական տենչանաց չահերը կ'ընդդիմանան գուցէ, տալ՝ այն դիրք և ազատ շրջանակը, զոր հարկ է ունենալ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան։

Ահա մի կարեւոր կէտ՝ որ հարկ է զբաղեցնէ ողջամիտ ազգայիններս, մանաւանդ վարչական մարմինք, զի ապագայ փառքը կամ պատասխանատուութիւնը իրեն կը վերաբերի։

Կիլիկիոյ ժողովուրդը որ ցարդ չ'է խնայած այն ամեն օգնութիւն զոր կը պարտէր առ ազգն՝ և որ մի քանի պարագայից մէջ աւելի հաւատարիմ գտնուած է Հայութեան՝ արդարև անարգանք և նախատինք կրեց Էջմիածնի գահակալէն։ Իւր նուիրական իրաւունքն է բոլոր բառնալ յանուն ճշմարտութեան և արդարութեան։ և եթէ մի տեսան չկայ՝ դէթ ընդհանրութեան դատողութիւնն պէտք է դատէ և գործնական կերպիւ որոշէ իրաւազուրկ ժողովուրդեան Կաթողիկոսական արժանավայել կացութիւնն։

Անցեալն մէջ Կիլիկիոյ Աթոռը ընչանաւոր հանդիսացած է երբ իւր Հայրապետք անձնուէր և կարող եղած են, Հայ–Եկեղեցական պատմութիւնը Կիլիկիոյ կղերին կը պարտի իւր փառաւորագոյն էջերէն մի մասը, Կիլիկիոյ Աթոռը մեծ դեր ունեցած է Տաւրոսի լեռնաշղթային, Մելիքիկրականի ափանց և Եփրատայ եզերց վրայ ցրուած Հայաստանի հաղարաւոր զաւակաց մայրենի եկեղեցւոյ դիրկը պահպանուելուն մասին։

Եթէ Կիլիկիոյ Աթոռը պատմական բաւական չքեղ անցեալ մ'ունի, մի՞թէ ներկայիս կարեորութիւն չ'ունի. — քա՛ւ, — Արդեօք պարագաները այնչա՞փ փոխուեցան եթէ ժամանակը և անձինք միևնոյնը չեն, քաղաքական կացութիւնը և օտարարազգի դիւանագիտութիւնը մի ատիճան չե՞ն կրնար բաղդատուիլ։ Սայն Աթոռոյ կարեւորութիւնը չպիտի փաստաբանենք ասած էինք, բաւական են արդէն, ինչոր Ա. մամուլ խմբագրական տեսութիւններով և Մանզումէ և Մասիս այլեւայլ յօդուածներով հաստատեցին։

Սա միայն կասեմք։ Ներկայ անորոշ վիճակի և անձուկ շրջանակի օգուտը տեսնելու համար բաւ է միանգամ դիտել թէ 8–9 տարիներէ հետէ Կէնէրալ Հրահանգը ի՛նչ կարողացաւ ընել, թէ, ո՞ր առաջնորդ կամ տեղապահ օրինաւորապէս պաշտօնավարութիւն ըրաւ, թէ ի՞նչ քայլ, ի՞նչ օգուտ ունեցաւ ազգը սոյն քանի՛ տարիներէ ի վեր, թէ վանքը քանի՞ դահեկանի մուտք մ'աւելցուց, —, ցաւով և շատ ցաւով պէտք է նկատել այն բազմաթիւ վնասները զորս կրեց ազգն՝ շնորհիւ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան տարտամ վիճակին և անորոշ իրաւասութեան։

Ճշմարիտ է թէ Կաթողիկոսը Կաթողիկոսութեան հետ չփոխել՝ մեծ սխալ մ'է, և թէ Կաթողիկոսի թերութիւններն պատճառ մը չեն կրնար ըլլալ Կաթողիկոսութեան դիրքը նուազացնելու։ Այս միայն անյապաղ բարեկարգութեան բան արժանոյն ձեռնարկելու։ Սակայն որ դէպք կը հաստատէ թէ վեհ. Կաթողիկոսն անկարող անձ մ'է, բարեբաղդաբար տակաւին հաստատ ապացոյցներ չունիմք այնպիսի սրոշում տալու համար։ Հարկ չկայ յիշել շատ մը երկրորդական բարեկարգութիւնները, միայն թէ Ն. Սրբազնութեան Զէյթունի անցից մէջ կրած աշխատանքն և ցուցած հեռատես խոհականութիւնն յառաջ կը բերեմք, զորմէ առանց շնորհակալութեան պատմել՝ միայն կարելի է հակակիր սրտերու համար։

Ն. Վ. Սրբազնութեան քաղաքիս մէջ հաստատած «Կիլիկիոյ Դիշ. վարժարան»ը որ չորս տարի տևեց, և իւր յորդորանօք բացուած «Հայկանոյշ» աղջկանց վարժարանը որ ցարդ կը յարատեւէ, բայց յայսցանէ ազգօգուտ ընկերութեանց յառաջացման համար արած քաջալերութիւնները բաւական ապացոյց են թէ՝ վեհ. Կաթողիկոսն ներկայ անձուկ ասպարիզի մէջ անգամ ազգին ծառայել աշխատած է, և թէ կուսակցական կամ միակողմանի դատմունք՝ հաստատ ապացոյցներու խիստ չքաւութիւն պիտի կրեն։ Նպատակիս մասնաւորաբար Վ. Կաթողիկոսը պաշտպանել չէ, ուրեմն մեր նպատակակէտին դառնալով, Ազգ. վարչական մարմնոյ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Կիլիկիոյ ժողովուրդին վեց յօդուածէ բաղկացեալ խնդրանաց որոյ գործադրութիւնն թերեւս ներկայ թշուառ վիճակին դարման լինի։

1881 յուլիս 17/29

Ա.ինթապ

ՎԱՐԺԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

(Մանզումէին 4711 Նէ-սիէ-ինդէն գէլմ)

Իմ թղթապանակիս մէջ մատիտով հետեւեալ արձանագրութիւնն ըրած եմ ի ներկայութեան քանի քանի վկայից։ «Կարին 6/18 Նոյ. 1880 հինգշաբթի երեկոյ ժամը տաճկական 2 ի տան . . .»։ Բայց սոյն տողերու հրապարակ հանելը պատիւ չբերեր ձեզ, ուղևոր. այդ պատճառաւ զանց կընեմ և կը հրաւիրեմ քեզ զանազանք իմ մատ կարդալ՝ երբ ընթացքս մեղմելու համար զիս յորդորելու գաս և տեսնես՝ որ հոն ճիշդ վկայներն արձանագրուած են, տեսնես որ վարժապետները քաղցած պառկելու ալ ստիպուած եղեր են և այդ ո՛չ առաջին անգամը, այլ քանի անգամ՝ որոնց միոյն ալ ականատես և ներկայ գտնուած է Վանայ հիւպատոս պարոն Կամսարական։

Բարեկենդանին վերջին կիրակի օրը Կարնեցւոց խիստ սիրելի վարժապետներէն մէկը հետեւեալը կը գրէր իր խցիկին մէջ նստած։

«Բարեկենդան էր և վերջին գիշեր,
Աշխարհ կը խնդար նաև կը բերկրէր.
Ես էի նստած մինակ իմ խցիկ,
Որ չկար նաև միջին չոր հացիկ։

Բարեկամ և ծանօթ՝ որ զիս էր յիշեր,
Բաւականութիւնս խեղճ սամավարս էր.
Զայն պատրաստեցի աղի արցունքով,
Եւ վայելեցի մի թաս անոյշ թէյ։

Փառք տալով էն ին գոհ եղայ կեանքէս,
Չի կան թշուառներ աշխարհիս երես,
Դժգոհ ու թշուառ նաև իմ կեանքէս,
Բայց դեռ իմ հոգի մնայ պարզերես։

Խիղճ զգացում և կեանք մեռած չէ յիս,
Սակայն երբէք ինչ են տոքա չզգացիք.
Զգայուն սրտի պատով էր զայս գրեցի,
Է՛հ, ի՛նչ զգալ, այդ սուտ է, անոր համար գրեցի։

6 մարտ 22 փետրվար 1881
Բուն բարեկ. կիրակի Կարին»

Ահա այս տողերը կը գրէր մի վարժապետ, մի սիրելի երիտասարդ՝ որ չնայելով իր վայելած բարձր «դիրքին ու համակրութեան», ինքզինք կեանքէն դժգոհ ու թշուառ կարծանագրէ։ Լէ — Լ — Ն — Նանաւոր Բոլոկ ստացող Կարնոյ վարժապետները ապացոյցներ ունին ատոր հակառակը հաստատելու, որոնց մէջ շրջող հետեւեալ երկու առածները յիշել բաւական է։ «Ցունվարէ՞ն ճնացած է» կըսէ առածին մէկը՝ որ առաջին անգամ երիտասարդ վարժապետ մի ըսած է։ Փետրվարի կիսուն յունվարի ամսականը դեռ չստացած՝ չէ կրցեր ածիլուիլ և մօրուսը երկու մատ երկրնցած է, ուստի յունվար ամսականի ստանալու խոսակցութեան մէջ մինչ՞ւ այդչափ երկնցեր է մօրուսդ» հարցման «յունվարէն ճնացած է» կը պատասխանէ և այսպէս առած կը դառնայ այդ խոսքը։ «Թլփատութիւն կա՞յ» կըսէ երկրորդ առածը՝ որ իր ծագումն առած է վարժապետներու խոսակցութեան մի մէջ՝ ո՛ւր խիստ յարգելի վարժապետ մի, իրը վարձառու կը յայտնէր թէ «մեծ շահ կը սեպեն իրենց

ԹՈՒՃՏԱՆ ԳԸԶԼԱՐ

(43)

տիւշմէսինին մաղսէտի, պաշըճա մէզպուրէնին բէտէրի սէրվէթինի տիւշիւնմէսի տիր։ Լաքին սիզէ լազըմ օլան, հէմ սէրվէթ տիր, վէ հէմ կէնճ գըզ տըր։ Պինապէրին սիզ պիր քէրրէ տաեէնրզին վարիսի օլուրսանըզ, արթըգ հիչ պիր բաղիսինիզ գալմազ։ Զիւնքի օ հալտէ, Դօրա էսիր օլտուղու ճիհէթլէ, գուսուր չէյլէր կիսի սիզին մալինիզ օլուր, վէ պիր էսրին էֆէնտիսի, միւրատ իթտիկի թագտիրտէ, քէնտի էսիրինին մուգավէմէթինի մահվ, վէ զուրուրիւեթինի ատֆ իտէպիլիր։

—Հա՛յ ֆիլթնէէնկիզ հա՛յ, տէտի Տէրէյն։

—Պէն սիզէ սատրզ. օյանաղըմը պէեան իթմիշ իսիմ, իշթէ պու քէրրէ սատագաթըմը իպրաղ իտիեօրում, վէ խաեալաթընըզը մէվգէլի ֆիիլէ կէթիրէճէք թարիզի կէօմթէրիեօրում։ Մէ՛օյէյին, պու թարիգէ սիւլիւք իթմէք իչին, թէրէտո՞ւտ միւ իտիեօրսունուզ։

—Խա՛յր։

—Իշ կէօրմէք վաղթ ու զէմանը կէլտիկինտէ, ըիւճաթ իտէճէ՞ք միսինիզ։

—Ասլա։ Հէր ճիհէթ, պէնի իլէրի սիւրիւեօր, լա՛քին, ֆուրսաթ նէ՞րէտէ։

—Պու ֆուրսաթ ուզաղ տէյիլ տիր, օլ պապտէ սիզ էմին օլունուզ։

Պէօյլէճէ պու իքի շախսըար, պիրիպիրլէրինտէն մուֆարագաթ իթտիլէր։ Մարիսալ, գօնաղա տօպրու եօլունա աէվամ իտէր իքէն, պաղչէնին օրթասընտա, պիր չան սէսի իշիթտի քի, սապահ գահվալթըսընը միւշիր օլմաղէ, սիւրաթէ եիրիւմէկէ պաշլատը։

Դօրա, պու արալըգ, կիւլիւնճ պիր սիմա իլէ, գօնաղին դարուսունտա պէքլէմէքտէ օլտուղունտան, Մարսիալին կէլտիկինի կէօրտիկինտէ,

—Մամէմնունիյեէ կէօրիեօրում քի, տէտի, քեամիլէն քէսպի ասֆիյեէթ իթմիշսինիզ։ Արթըգ սրթմանըզ գալմատը, վէ պաշընըզ տախի թէքրար քէսպի սիւբիւնէթ իյլէտի, տէյի՛լ մի։ Պու հալտէ, հալա օղլում, իլթիֆաթըմը սիզէ թագտիմ իլէ, չարուգ կէլմէնիզի իսթարիտիրիմ, զիրա, սուֆրատա պիզի պէքլէեօրլար։

Պատէհու, մէզպուրէ, թաամ սալասընա կիթտի, վէ Մարսիալ տախի արդասընտան կիթտիկի հալտէ, մէրզումէնին մէզքիր եէնի, ֆագաթ զարարսըզճա իսթիհզասընտան սօլտեը հիտտէթ տուեարադ։

Հէրնէ հալ իսէ, Մարսիալ, թաամ սալասընա կէլտիկինտէ, տաեբսըյլա թօգա իտիպ, կէնճ գըզլարը վէ վալտէսինի տախի սէլամլատը, վէ սօնրա կիտիպ, սուֆրատա հէր վագթի եէրինտէ օթուրտու։

Դահվալթը էսնասընտա Ռիչար Պէրնիէ քէլամա աղազ պիրլէ։

—Պու կիւնէ՞ եարաճաղըզ, էյլէնճէ թէրթիպ իտիրսի՞ մի, տէեու սիւալ իթտի։

—Մէվկիւլիւ տաեբմ, տէեու ճէվապ վիրտի Մարսիալ Տէրէյն, պու սապահ Դօրա պանա, պիր կիճէ ավընա կիթմէքլիկի վատ իթտի։

—Էվվէթ, մէլա ավընա կիթմէքլիկի վատ իթտիմ, տէտի Դօրա։

—Ֆիլվաղը կիւզէլ թասավվուր, ֆագաթ մէլա տէնիլէն հայվանաթը նէ՞րէտէ պուլաճաղըզ, տէեու մուգապէլէ իթտի Ռիչար Պէրնիէ։

—Մօրն–Ռուժ չիֆթիլիկի եաղընընտա, միւսիւ Պէրնիէ, տէտի Ժան Ռընո։

Պատէհու Ժան Ռընո, մէզքիր հայվանլարըն իքի կիճէտէն պէրու կէլիպ, օրման ճիվարլարընտա քի հայվանաթ պաղչէլէրինի խարապ իթտիքլէրինի պէր թաֆսիլ անլատը։

—Էֆէնտի բէտէր, տէտի Դօրա, էկէր իսթէրսէնիզ, էօյլէն բատտէլէրինտէ պուրատան պէյկիրլէ եօլա չըգարըզ, վէ օրմանտա պիր միւատէթ տօլաշըպ, էվվէլճէ հաղըրլանմշ օլան սուֆրատա թասամ իտէրիզ, վէ կիճէ գարանլըզը պասաբզընտա, շիքեարլարըմըզա պէքլէմէք իւզրէ, բուսուտա տուրուրուզ։

—Էվվէթ, էվվէթ, պու թէրթիպլէր պէնճէ տախի ֆէնա կէօրինմէեօրլար, տէտի Ռիչար։

—Տիմէք տիր քի, մուվաֆֆագաթ իտիեօրսունուզ։

—Օնա չիւպհէ նէ՞։

—Սինեօր Մէրքիւցցա տախի պիզէ ըիֆագաթ իտէճէք տիր։ Մէրգում մէլա ավընը բէք էյի պիլիր, վէ ալէա նիշանճը տըր։ Պու պապտէ հադզընը ինքեար կէլէմէմ։

—Էօյլէ իսէ, գըզըմ, իճապ իտէն թալիմաթը սէն վէր, վէ գարապինարարը ինթիխապընա նէզարէթ էթ։

—Իէք էյի, էֆէնտի բէտէր։

—Տաեբ գը՛զըմ, ավտա սիզ տախի պիզէ ըիֆագաթ իտէճէ՞քմիսինիզ։

—Նիշան մուալլիմիմ Մ. Միշէլ կէլինճէ, մէրգում, քեաղըտ նիշանկեահլարա գուրշուն աթմագտան իսէ, կիճէլէրի գօեուն վէ գուզուլարը պօղան պիր թագըմ ճանվէրլէր իւզէրինէ գուրշուն աթմագտան տահա զիեատէ մահզուզ էյէթ հիսս իթտիկիմի կէօրէճէք տիր։

—Էվվէթ, մատմուազէլ, շիւպհէ եօղ տուր քի, սիզին մէհարէթինիզի ալգըշլաեաճաղըմ, տէեու մուգապէլէ իթտի Ժան Ռընո։

Զիֆթլիքեաթ սահիպի քէլամա տէվամէ։

—Լաքին, տէտի, Դարմէն իլէ Մարինին, ավ իշինէ մէրագլարը վէ արզուլարը պուլունմատըզընտան, անլէր, էկէր արզու իտէրլէր իսէ, Մօրն–Ռուժտաքի սէյֆիեէտէ գալսընլար, Նօէմի տէ, պուրատա եալընըզ գալմասըն իչին, Տօլօրէս քէնտիսինէ ըիֆագաթ իթսին։

Գըզլարըն վալիտէսի օլան Նօէմի, օլ անէ տէկին սիւբիւթ իւզրէ իքէն, պու արալըգ քէլամա աղազ իտիպ,

—Տօ՛սթում, տէտի զէվճինէ խիթապէն, վէ թաթլը պիր սէտա իլէ, չու, կիճէ ավ թասավվուրու պանա ազիմ էնտիշէյի մուճիպ օլուեօր։ Իմտի, էկէր սէօղիւմէ էհէմմիեէթ վէրիրսէնիզ, չու թասավվուրտան ֆարիզ կէլմէնիզի թավսիեէ իտէրիմ։

—Ազի՛զիմ, էնտիշէնիզ նէ՞տէն տօլաեը տըր, տէեու սիւալ իթտի Ռիչար Պէրնիէ։

վարժապետներու ամուսնանները ու-մեն կողմերէն, ամեն միջոցներով թլփատելը»։ Ուրիշ մի, խեղճ աղջիկ մի, որ ամսական մէկ ոսկիով վարժապետութիւն կընէ, դեռ մինչև զատիկ կիրակի առաւօտ քրքրած կօշիկներով կը քալէ, եկեղեցի կերթայ, կուգայ և չհամարձակիր նոր կօշիկ գնել, երկնչելով որ գուցէ շատ ուշ կամ ընաւ չտան իւր մէկ ոսկին։ Աւելորդ է հոս յիշել թէ այդ վարժապետներն ալ մէկ ոսկիէն աւելի չարժենուն՝ ուրիշ կերպ չէ կարելի վարձատրել և ես կըսեմ թէ՝ լաւ է պահել այսպէսները, այդ անարժանները, քան թէ՝ ճամբայ տալ, զի եթէ ատոնց ճամբայ տըրուին՝ յայտնի է թէ աւելի ժամանոցները պիտի բնտռուին և ոչ թէ աւելի արժանաւորները։ Իսկ ինչ որ սուրբ ճրագարոյցի երեկոյեան աղգային վարժարանի ուսուցիչներէն ոմանք ըրին (դրդմամբ կամ այլապէս, այդ ինձ չվերաբերիր) դա ինձ ցաւ, զայրոյթ և զղջանք պատճառեց՝ որոյ մասին ես ոչ և է կարծիք յայտնել չեմ համարձակիր և ուրախ եմ՝ որ օտար, պանդուխտ և չեղբ լինելով տեղական կուսակցութիւնները կրնամ ոսկ հեռուէն դիտել և վարժապետներու մասին վերը ըրած նկատողութիւններս Կարնոյ մէջ ալ ապացուցած դառնել։ Թողունք յիշել այն մանրամասնութիւնները՝ թէ ինչ հարատևութիւններ կը կրէր դարձեալ մի երիտասարդ, մի սիրելի վարժապետ անցեալ տարի ուշնան՝ մինչև որ Կարնոյ քանի մի պանդուխտ աղգային ընկերութիւն մի կազմեցին իրենց մէջ թէ՝ նոյն սիրելի վարժապետին օգնելու և թէ՝ մօտակայ կարօտ գիւղի մի ձրի վարժապետ խրկելու նպատակաւ, թողունք՝ որ այդ փոքրիկ ընկերութիւնը հաղիւ ծնած՝ զայն խեղդելու միջոցներ կը բնտռէին դուրսէն և այդ պատճառաւ մի ընկերական, մի զգայուն երիտասարդ երկու ամիսն ալ իր կամուր բանտարգութեան կը դատապարտէին, թողունք՝ որ հիւանդ, ծանր հիւանդ մի վարժապետի՝ իւր պաշտօնակիցներէն և պանդուխտ ու օտարներէ զատ՝ ոչ մի բնիկ Կարնեցի չէր մօտենար, թողունք ասենք և հարցնենք թէ ներկայ կուսակցութեանց կամ խառնութեանց ալ ուղղակի կամ անուղղակի պատճառը վարժարան կամ վարժապետները չե՞ն և ի՞նչպէս պիտի վերջանայ գործը։ Այս, աղի օգուտը յանկեղծ սրտէ ցանկացող Կարնեցիք, դուք լաւ գիտէք զայդ՝ որ դժբաղդաբար մեր աղգին մէջ հազուագիւտ երևոյթ մի չէ, բայց կուսակցութիւնները կը դադրին, խաղաղութիւնը կը վերահաստատի, նորէն կոկսինք կանչուըտել թէ՝ դպրոցները բարեկարգեցան, այսպէս, այնպէս եղան այլ ավասա որ այդ ուրախութիւնները խիստ կարճատև կը լինին։ Վասն զի բոլոր խառնութեանց հանդարտութեան համար մէկ կամ մէս վարժապետը կամ վարժուհին կը զոհուի՝ թէև առանց դատաստանի։ Հոգ չէ, թող պատժուի անիրաւը, թող դատապարտուի արդար դատաստանով յանցաւոր դատուած վարժապետը, եթէ կուզէք թող պատժուի անմեղ վարժապետն իսկ՝ բայց ոչ վարժապետութիւնը։

(Շարունակելի)

Պ. ԴԵԼԻՓԵԱՆ

Ս. Պատրիարքն երէկ Բ. Դուռն երթալով Առաջին և Դատական նախարարներուն հետ տեսակցեցաւ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական խնդրոյն վրայ։

* * *

Սերբատիպ Հայ և Թուրք հարակցութեանց կողմէ Պատրիարքարան եկած հանրագիր մը դառնալէս կը դանդաղի նահանգին կուսակալէն և կը խնդրէ որ իրենց դանդաղը Բ. Դրան մատուցուի։

Ս. Պատրիարքն յիշեալ հանրագրիրը թաղրիրով մը ներքին գործոց նախարարին ուշադրութեան յանձնեց։

Գոհութեամբ կիմանանք թէ Վսեմ. Լէոն պէյ Գաբամաճեան՝ Մխացեալ ընկերութեան բաժանորդագրութիւնն 50 բաժնէն 100ի հասնելէ է։ Մասխ.

Ինկիլիթերրա տէվլէթինին Թարապիատա վագը սէֆարէթխանէսի պաղչէսինտէ, կէչէն սալը ախշամը վերիկէն սուարէյէ, սէֆիրի վէ մատամաբը հաղարաթը թարաֆքնտան, Դեր. Խորէն սրբազան Լուսինեան տախտ տավէթ օլունմուշ խսէ տէ, նամիզաճլըղը ճիհէթլէ կիտէմէմիշ օլտուգունաան, էվվէլքի կիւն պիզդաթ կիտիպ սէֆիրի միչարիլէյնէ վէ մատամաբնա թաղտիմի թէշէքքիւր էյլէմիշ տիր։

. . . Խմբագիր.

Ազգային Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն կը փութայ հրատարակել ձեր պատուական լրագրոյն միջոցաւ Ցուլիս ամսոյ նուիրատու ազգայնոց ցանկը.

Յովսէփ էֆէնտի Ազարեան ձեռամբ Հաճեան Անտոն էֆէնտիի 3 լ. Օ.	324
Մեծ մաքսի բեռնակիր եղբարք	150
Մանդուամի էֆքեար պատ. լրագրոյ խմբագրապետ Կարապետ էֆ. Փանոսեան 63 հօխա հացի համար	100
Սիմէոն էֆ. Մէլքոնեան Թիլպէնտճի, Պատրիարքարան ունեցած դատի մը համար	80
Բարեսէր անձ մը ձեռամբ Իւչքարտաշեան Յովհաննէս էֆէնտիի	60
Գէորգ էֆ. Պօհճալեան ½ ոսկի	54
Աշխավաճառ Մ. Ստավրաքի	52
Գրիգոր էֆ. Մանկալճեան ոսկերիչ	50
Խորասան գիւղի բեռնակիր եղբարք	50
Սրբոյ Ստավրաքի	40
Գումգաբու Տիգրան աղայի սրճարանէ հացագին յունիս ամսոյ	20
Ինն հարիւր ութսուն դահեկան	980

Յովհաննէս էֆ. Եսայեան 200 հատ ձմերուկ.

Մեծ մաքսի բեռնակիր եղբարք 9 հատ ոչխար, 230 հօխայ հաց, 112 հօխայ բրինձ, 16 հօխայ խոյրուխի իւղ.

Հիւանդանոցիս խոհարար Պ. Նազարէթ Սրապեան՝ 25 հօխայ շաքար, 25 հօխայ իրմիկ, 10 հօխայ իւղ, 2 հօխայ բրինձ ունի, 1 ¼ հօխայ վարդի ջուր, 50 տրամ շէքէրճի պոյասը.

Բարեսէր ոճ 2 ½ հօխայ հաց.

Զրավաճառ Գէորգ աղա ջուր 6 տակառ (Գայըշ տաղի).

Յակոբ Գուրգէն էֆ. 50 օրինակ Ուղեսորութիւն յԱթէնս և ի Զմիւռնի.

Մեծ. Յարութիւն էֆ. Մանուկեան, իւր սովորական բարեսրտութեամբը, ինչպէս ուրիշ առթի մէջ, այս անգամ ևս բարեհաճեցաւ նուիրել (20) քսան Օսմ. ոսկի։

Նաև ի նպաստ Ազգային Հիւանդանոցի շրջաբերութեան հանուած նուիրատոմսերը շրջաբերելու համար յԱնթիրանուպօլիս կարգեալ մասնաժողովն, որոյ անուանքն են.

Մեծ. Ռուբէն էֆէնտի Քէրեստէճեան
» Կարապետ » Ս. Բաբաղեան
» Համբարձում » Թ. Մէնգիլճեան
» Յովհաննէս » Ն. Բաբաղեան

Թէրհաչիւ (1000) հազար դահեկան յուղարկած է մեզ։

Հոգաբարձութիւնն թէ յիշեալ նուիրատու ազգայնոց և թէ պատ. մասնաժողովոյ անդամոց իւր խորին շնորհակալիքը յայտնելով, յոյս մեծ ունի թէ սոցա օրինակին հետևողներ կունենայ՝ ի մխիթարութիւն թշուառ պատսպարելոց։

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Հիւանդանոցի Հոգ.
Ատենադպիր Ատենապետ
Յ. Փէնէրճեան Մէյսրէլ Յակոբեան

5 Օգոստոս 1881
Կ. Պոլիս

. . . Խմբագիր.

Ըստ ազգարարութեան՝ անցեալ կիրակէ օր, Օգոստոս 2, Ազգային Հիւանդանոցի արհեստարանին մէջ պատրաստուած կօշիկներու Ա. ին վիճակահանութիւնը նոյն հաստատութեան դիմացի պարտիզին մէջ ի ներկայութեան ժողովրդեան ժամը 7 ½ անցած տեղի ունենալով, հետևեալ Մեծ. անձինք շահեցան.

Բաժին թիւ
Ա. 119 Մ. Գրիգոր Տօնիկեան (բառչաճրլար)
Բ. 511 Ազգային Հիւանդանոց
Գ. 20 Մ. Գէորգ Ղազարոսեան Նիկոմ դացի
Դ. 193 Եաղուպ Նշասաճեան
Ե. 200 Գարեգին Սերկերեան
Զ. 111 Նիկ դուլս Տողրամաճեան
Է. 315 Տ. Ս. Մանուկեան
Ը. 124 Մկրտիչ Քազանճեան
Թ. 54 Ազգային Հիւանդանոց
Ժ. 42 Յարութիւն Թիլեան
ԺԱ. 307 Գ. Ս. Ֆռէնկեան
ԺԲ. 226 Մ. Նաշիտ Աստուրեան
ԺԳ. 130 Ազգ. Հիւանդանոց, Յովսէփ Խաչատուրեան և ընկերք
ԺԴ. 190 Գէորգ Հէքիմեան
ԺԵ. 165 Յովհաննէս Իւչքարտաշեան

Ուստի կը հրաւիրուին յիշեալ Մեծ. անձինք անձամբ գալ ի դրասենեակ Ազգ. Հիւանդանոցի ի Մեծ Նոր խան Թիւ 49 և ընդունիլ զանոնք։

Ի դիմաց Հիւդ. Հոգբ.
3 Օգոստոս 1881 Ատենադպիր
Մեծ Նոր խան Յ. Ֆէնէրճեան

ԱԶԴՔ

Թաղիս երկսեռ վարժարանաց տարեկան մրցանակաբաշխութեան հանդէսը պիտի կատարուի յառաջ կ՚երթայ կիրակէ 9/21 օգոստոս ի ժամ 6 վարժարանիս կից լսարանին մէջ, ընդ բարձր Նախագահութեամբ Ամեն. սրբազան Պատրիարք հօր։

Ուստի բարեհաճեցէք թարգման կանգնել մեզ առ հասայն ծնողս և թաղեցիս՝ ներկայ գտնուիլ սոյն ազգային հանդիսին, որ պիտի լինի ամենայն շքեղութեամբ։

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Հոգաբարձութեան
Վ. Ատենադպիր Ատենապետ
Լ. Պուրնուտեան Ռ. Պ. Բէրբէրեան

6 Օգոստոս 1881
Վրժն. Ս. Խաչի
Սէլամիէ

. . .

Կրթասիրական ընկերութեան Ընդհանուր ժողովը նիստ ունի յառաջիկայ կիրակէ օր, 9 օգոստոս, ճիշդ ժամը 7 ին ի Մահմուտիէ խան։

Հրաւիրեալ են ընկերք իրենց ընկերական պարտականութիւնը կատարելու փութալ։

Ատենադպիր Ատենապետ
Յ. Պուրնուտեան Պօղոս Մանուէլեան

6 Օգոստոս 1881
Կ. Պոլիս

ԿԱՐԴ ԽՆԴՐՈՅ

1. Ընթերցումն նախորդ նստի ատենագրութեան։
2. Վերջմանայ տեղեկագիր Գործադիր ժողովոյ։
3. Ընթերցումն վաւերագրոյն յղեալ ի Կրթական խորհրդական։
4. Կարևոր խորհրդածութիւնք Գործ. ժողովոյ վասն յառաջադիմութեան ընկերութեանս։

. . .

Տէր,

Յառաջիկայ կիրակէ 9/21 օգոստոս, Գումգաբայի Հնգից Միացեալ վարժարանաց երկսեռ ուսանողաց մրցանակաբաշխութեան հանդէսն պիտի կատարի ի Մայր եկեղեցի ի ժամ 6, ընդ նախագահութեամբ Բարձրաշնորհ Սրբազան Պատրիարք Հօր և ի ներկայութեան կրթական գործոց խորհրդական Մեծապատիւ Միքայէլ էֆէնտի Մամիկ նեանի։

Հոգաբարձութիւնս կը փափաքի որ Ձերդ Մեծապատուութիւն հաճի նէլկայ՝ լ իւր ազնիւ ընտանեացն հետ ի սոյն հանդիս կրթական։ Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Հոգաբարձութեան
Միացեալ հնգից վարժրնց.
Գումգաբուի
Ատենադպիր Ատենապետ
Յ. Մաղբէճեան Գ. Զարբարեան

5/17 Օգոստոս, 1881
Ի Խորհրդարանի Հոգաբրձ.
Մայր եկեղեցւոյ

ԻԽԹԱՐ

Տիւսմուրամուրա տայնէ եակրէմագլրը արդու խէն զամլարքն, Իզմիրաէ Միսակ էֆէնտի Մօրուքեանա, Թրապզոնտա Վարդան էֆէնտի Խաչատա, Քիրասօնտա մուալլիմի մէքթէպ Վահան էֆէնտիյէ, Պալըքէսիրաէ Միհրան էֆէնտի Դալբադճեանա, Պուրսատա Թէսալիքաս էֆէնտի Դալեօնեանա, Էսքիշէհիրաէ Յովակիմ էֆէնտի Սարգիսեանա իխթարա հիմէմէթ իմմէլէրի։

ԻԼԱՆԱԹ

Սիվաս վիլայէթի տախիլինաէ, Գարահիսարը Շարգի սանճաղընտա, Իւչ քէօբրիւ գազասընտա, Գարաւզաեա նամ մահէլլաէ, Ինկիլիթերրա տէվլէթի թէպտաշընտան միւսիր Իսրինչ թարաֆընտան պիթթէհարի, զահիրէ իխրաճ օլունուպ, խարիթայի մէվզուաէսի մուճիպինճէ, շրմայէն Դարաւ զաեա թէրէսինէ Սիվրի թէրէսինէն պիլմիրաւ, Իւչ քէօբրիւ տէնիլէն ճէօր պէյնինտէ վագը խաթթը միւնքէսիր, մէ զարպէն մէզքիւր ճէօր իյէ Սուսօ թէրէսի պէյնինտէ պուրանան խաթթ միւնգասիմ, մէ ճէնուպէն մէզքիւր թէրէսի ճէօր իյէ ճէֆքիւզ թէրէսի շամիլ օլան, մէ բէք կիւզել նէզարէթի պուրանան պիր պապ ախշամ մէ միկ խանէ սաթլըգ օլտուղունան, թալիպ օլանլարքն մաթպասմըզա թէչրիֆի։

Պուլունտուղումուզ Իբսի խանունա, պերի իշ իչին, մէ տիկէրի տէբօ օրմագ իչին Իբի գըթա պոշ օսա պուլունմադաս տըր

ՏՕԳԹՕՐ

ՃԷԼԱԼԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻ

Տօգթէօրու միւմանլէյհ, սապրգը վէճճ իւղրէ, եալքնըզ ֆըրէնկի մէ պէլ սօուգլուղու, մէ ումում ալէմթը թէնսանլիեէէ (Ծննդական գործարանաց վերաբերեալ), մէ խորար եօլլարքնա տայիր խասթաղլըգլարա տիւշար օլանլարքն էֆէնտի թէտավիլէրի իչին, հէր կիւն սաաթ տէօրթէն օնա գասաբ, Պաղչէ գարուսունտա Համիտիյէ թիւրպէսի սրբասքնտա վագը 32 նիւմէրօլու Սինապեան Վիլչէն էֆէնտի էճզախանէսինտէ, մէ բաշար կիւնէրի տախի, Պէյօղլունտա Սագըզ ադամը ճատտէսինտէ վագը 27 նիւմէրօլու քէնտի խանէսինտէ, քէյֆիղղէրի գապուլ էթմէքտէ տիր։

"Կատարելութիւն"։

ՄԱՏԱՆ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻՆ

Աշխարհածանօթ Մազ Աւորոգողը

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Երբէք չվրիպիր Նորոգելու Մազը Մ՝ազը իր երիտասարդական գոյնին, ընծայելով անոր Նոր կեանք, աճում, և փայլուն գեղեցկութիւն։ Իր արդիւնքը ստոյգ և կատարեալ է, շուտով վանելով ալևորութիւնը։ Ներկ մը չէ։

Միշտ կը Հաստատէ Ինքնին իբր մազին բնական զօրացուցիչը։

—արտաքսեալ միայն Պարմրագոյն Փոխոյթներուն մէջն է։

Գլխաւոր Մթերանոցը (Մաղազան) է,—

114 AND 116 SOUTHAMPTON ROW, Լոնտոն, Անգլիայ։

Կը ծախուի ամէն կեղծամավաճառներէն, Ընու շահոտ Իւղավաճառներէն, և Անգլիացի Դեղավաճառներէն։

Պէյօղլունտա 368 նիւմէրօլու Ֆարմասի Պրիթանիք նամ Ինկիլիզ էճզախանէսինտէ վէ Գալաթատա Եիւքսէյ գալտրըմտա միւսիւ Իսմիւնտ Գարիւանտանըն մաղազասընտա սատըլմագտա տր։։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԵՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱԼԱՐԸ

Լոնտրա 19 օգոստ.

Ինկիլիզ	գոնսոլիտ	100-¼
Էսհամը	Ուսմանիէ աշըլար	17-½
»	» գարանտը	17-⅜
1865	Իսթիդրաղը	19-⅛
1869	»	19-¼
1871	»	79-¾
1872	(Պոնտու Թրէզոր)	30-½
1873	»	18-⅞
Օսմանլը	Պանգասը	18-
Բուսիա	իսթիդրաղը 1873	91-½
Մըսըր	իսթիդրաղը պիրլէշմիշ	79-¼
»	իսթիեազը (չըմէնտը.)	99-⅝
Տէվլէթի	Ալիէնին 1877 իսթիդ. բաղը	93-¾
Տաբրա	տանիէ	78-½
Մըսըրըն	Բօչկոյ իսթիդրաղը	98-
1877	Մուճարիսթան էսհամը	101-¼
Գամպիս	Բարիզ	25-31

Բարիս, 19 օգոստ.

Ֆրանսըզ	ֆոնտսու 3 %	86-10
»	» 5 %	118-07½
Էսհամը	Ուսմանիէ աշըլար	17-75
»	» գարանտը	17-35
1865	Իսթիդրաղը	95-
1869	»	97-
1873	»	95-
Բուսիէի	շըմէնտը. թահվիլատ	59-25
Օսմանլը	Պանգասը	704-37½
Գրէտի	Լիոնէ	930-
Բուս	ֆոնտսու 5 % (1877	93-⅝
Բուսիանըն	Շարք իսթիդրաղը	92-⅝
Իթալիա	ֆոնտսու	91-40
Մըսըր	իսթիդ. պիրլէշմիշ	401-25
Իսպանեա	խարիճի իսթիդրաղը	26-¾
Գամպիս	Լոնտրա իւզերինէ	25-27

Բարիս, (Գուլվար) 18 օգոստ.

Ֆրանսըզ	ֆոնտսու 5 %	-
Էսհամը	Ուսմանիէ	-

Վիէննա, 19 օգոստ.

Լոնտրա	իւզերինէ գամպիա	117-55
Բուսէլի	տէմիր եօլ թահվիլաթը	27-20

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱԼԱՐԸ

Էսհ. Ուսմ.	օգոստ. 7 ապրմ. գր.	18-38
» »	օգոստ. 8 սպհ. աչ.	18-38
» »	Լին Եիւքսէք	18-39
» »	Լին աշաղը	18-36
» »	Սաաթ 5 առ	-
1863	Իսթիդ. (Մութօն) 6 % ֆ.	93-
1865	» » 6 % ֆ.	95-
1869	» (Բինար) 6 % ֆ.	94-
1872	» (Պոնտու Թրէզոր	30-½
1873	» (Բինար) 6 % ֆ.	92-½
Բուսէլի	շըմէնտրֆէր	57-½
Բարբր	զուրուշ	63-
Հէվալէսիզ	»	70-
Ագէ	Ֆայիզի »	8-

ԱԳՍԻՕՆԼԱՐ ՖԻԵԱԹԸ

Դրէսդ ժէնէրալ 6 %	6-3
Սօսիէթէ ժէն 6 %	5-15
Իսթանպոլ Պանգասը	11-35
Սօսիէթէ Օթօման	4-
Թրամվայ 5 %	492-½
Լավրիսմ (մատէն)	142-

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱՋԱՍԸ

Օսմանլը լիրասը 100 ղրշտան	Ղշ. Փ.
Ինկիլիզ լիրասը	109-10
Ֆրանսըզ ալթունու	87-11
Բօլ	89-32
Դրիմից ալթունու	51-11
Պէեազ մէճիտիյէ	197-20
Մէթալիք	205-½
Պէշլիք	210-½
Ալթըրգ	127-½
Պագըր	680-
Գարպոն գայիմէսի գարիք	865

ԳԱՑՄԷՆԻՆ ԲԻԱՋԱՍԸ

Լին եիւքսէք	1030-
Լին աշաղը	1030-
Սաաթ 5 առ	1030-

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ—ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ